

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของ
สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

..... ผิดา ๒๕ จำนวน ๑๑๑๑

(อาจารย์ นิสาชล จำนงศรี)

กรรมการสอบ

.....

(อาจารย์ ดร. สุนิตยา เกื้อนนาคี)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาการจัดการและการ
ประเมินโครงการ

.....

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทานเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยี

- 9 ต.ค. 2545

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

นางสาวสุณีย์ มั่นพิมาย : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนศาลเจ้าแม่กวณอิม

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิสาชล จำนงศรี , 89 หน้า

การประเมินโครงการของชุมชนศาลเจ้าแม่กวณอิมในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลบริบทชุมชนตามสภาพจริง และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุน มีความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนเพื่อได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการ พัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวณอิม โดยวิธีดำเนินการการประเมินโครงการกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวณอิม คือ ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของกองทุนชุมชน ลงปฏิบัติงานในพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น ที่ต้องการแล้วเรียบเรียงได้ประเด็นที่ชัดเจน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.1-ปร.12) เก็บรวบรวมข้อมูลโดย การสัมภาษณ์ การสังเกต การใช้แบบสอบถาม การทดสอบ การประชุม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนศาลเจ้าแม่กวณอิม จำนวน 382 หลังคาเรือน สมาชิกกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวณอิม จำนวน 212 ครอบครัว และสมาชิกผู้กู้จำนวน 28 รายโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลที่ต้องจัดเก็บข้อมูลที่ต้องจัดเก็บตามแบบ ปร.1-12 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ CIPP Model ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวณอิมนั้น คณะกรรมการได้ปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนอย่างเคร่งครัด ประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจในเรื่องกองทุนดีพอสมควร แต่สนใจที่จะกู้เงินในกองทุนน้อย เพราะยุ่งยากในเรื่องการขอกู้เงิน ทำให้กองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวณอิม มีเงินเหลือถึง 500,000 บาท ดังนั้นผลกำไรของกองทุนจึงน้อย เช่น ดอกเบี้ยน้อย การหมุนเวียนของกองทุนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุน 1 ล้าน การสร้างงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้เป็นไปอย่างช้าใช้ระยะเวลามากกว่า 1 ปี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....*สุณีย์ มั่นพิมาย*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*นิสาชล จำนงศรี*.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์นิศาชล จ้างนงศรี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ
- คณะเทศบาลตำบลปากช่อง และพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในการลงพื้นที่ และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนและคณะกรรมการที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบพระคุณพี่น้องในชุมชน ที่ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

นางสาวสุณีย์ มั่นพิมาย

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ ..... ก	ก
บทคัดย่อภาษาไทย..... ข	ข
หน้ากิตติกรรมประกาศ ..... ค	ค
สารบัญ ..... ง	ง
บทที่ 1 บทนำ 1	1
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล..... 1	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ..... 2	2
3. กรอบแนวคิดและทฤษฎี..... 3	3
4. วิธีการดำเนินงาน..... 4	4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ 4	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง 5	5
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุน..... 5	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 6	6
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..... 8	8
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง... 8	8
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..... 9	9
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..... 11	11
7. หลักการประเมินโครงการแบบรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล..... 12	12
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..... 12	12

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	13
1. วิธีการประเมิน	13
2. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	14
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	16
4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	17
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	17
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	17
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	19
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	19
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	24
3. ผลการทดลองวิธีใหม่	28
4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจผู้กู้	29
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	30
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	30
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	33
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	33
2. วิธีการดำเนินงาน	33
3. ผลการดำเนินงาน	34
4. อภิปรายผล	35
5. ข้อเสนอแนะ	36

	หน้า
บรรณานุกรม	38
ภาคผนวก	39
ภาคผนวก ก.....	40
ภาคผนวก ข.....	50

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ 2544 – 2549) ภายใต้วิสัยทัศน์ในอีก 20 ปีข้างหน้า ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาที่นำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพ และยั่งยืนด้วยการเสริมสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง โดย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศให้อยู่ดีมีสุข รู้จักความประมาทอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี ควบคู่กับการพัฒนาที่มุ่งสู่คุณภาพในทุกด้าน โดยเฉพาะการเสริมสร้างคนให้มีความรู้ มีภูมิปัญญา รู้เท่าทันโลกและการจัดให้มีระบบบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับรัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองใช้การพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และการบริหารการจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จเมื่อ วันที่ 7 กันยายน พ.ศ 2544 และได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนจำนวน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ 2545 เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการกองทุนกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนชุมชน พร้อมทั้งได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนของชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม ได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมาน้อยเพียงใด จึงมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยทางรัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนจัดตั้งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการบริหารจัดการกองทุน โดยส่งบัณฑิตเข้ามาประจำหมู่บ้านนั้น เข้ามาเก็บข้อมูลและเขียนเรียบเรียงรายงานในรูปการประเมิน เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อน ที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่นเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 2.1 เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลบริบทชุมชนตามสภาพจริง
- 2.2 เพื่อทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม
- 2.3 เพื่อทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม
- 2.4 เพื่อได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็ง ของการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับ กองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม

3. กรอบความคิดทฤษฎี

นักประเมินคนสำคัญที่สร้างแบบจำลองซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมิน โครงการ ได้แก่ Tyler , Cronbach , Scriven , Stake , Alkin , Provus และ Stufflebeam เป็นต้น (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544 : 21)

Tyler Goal Attainment Model เป็นแบบจำลองที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลักในการประเมินความสำเร็จของโครงการ โดยการตรวจสอบผลผลิตของโครงการว่าได้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด

Cronbach's Evaluation Model เป็นการรวบรวมข้อมูลและการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดโครงการ การประเมินโครงการไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เท่านั้น ควรประเมินผลข้างเคียงของโครงการด้วย เพื่อค้นหาข้อบกพร่องและแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

Stake's Countenance Model การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายๆแหล่ง แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อบรรยายและตัดสินใจคุณค่าของโครงการที่ต้องประเมิน การประเมินโครงการแนวนี้มีลักษณะเป็นการประเมินเพื่อตอบสนอง ซึ่งต้องอาศัยการบรรยายและตีความข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นระบบ

Alkin's Concepts of Evaluation กระบวนการคัดเลือกประมวลผลข้อมูลและจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอต่อผู้ตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ

Stufflebeam's CIPP of Model การดำเนินการควบคุมไปตั้งแต่ทำโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ โดยสตัฟเฟิลบีมได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

กรอบความคิดทฤษฎี ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ยึดแนวและรูปแบบการประเมินของ สต๊าฟเฟิลบีม ที่เรียกว่า การประเมินแบบชีพีพ CIPP Model (Stufflebeam's CIPP MODEL) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุน ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมมีขั้นตอนดังต่อไปนี้
 ขั้นที่ 1 ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของกองทุนชุมชน ศาลเจ้าแม่กวนอิม พร้อมทั้งสถานการณ์ต่าง ๆ จากเอกสารกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นที่ 2 ลงปฏิบัติงานในพื้นที่โดยการทำความรู้จักกับคณะกรรมการของกองทุน และ สมาชิกภายในชุมชน

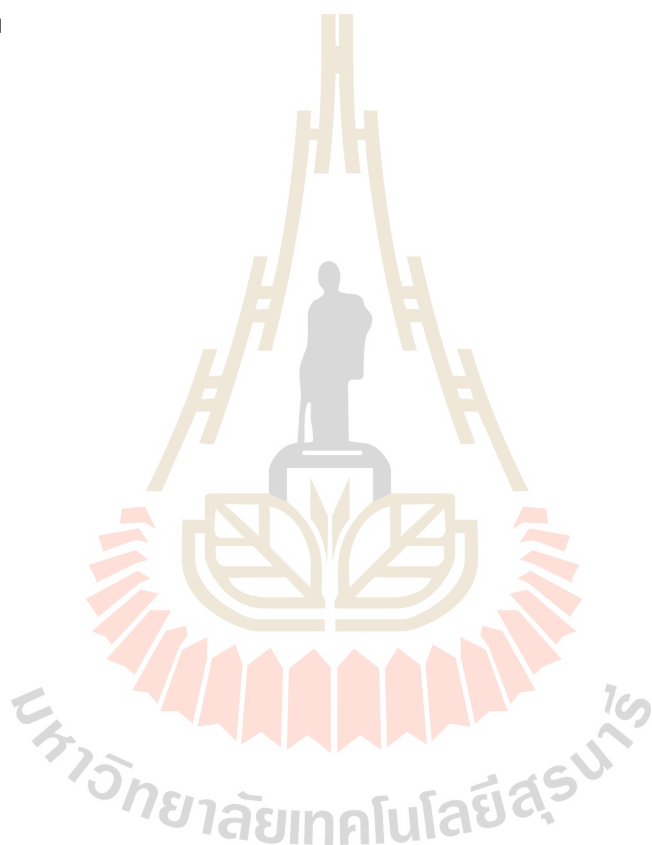
ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้

- ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) คือ ข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง เช่น เก็บข้อมูลจาก บร.1-12 การดำเนินการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน สมาชิกกองทุน การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความสามัคคี ซึ่งได้มาซึ่งข้อมูลในเรื่องที่ต้องการ
- ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) คือข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสารส่วนราชการ เช่น ข้อมูล เศรษฐกิจและสังคมระดับหมู่บ้าน (กชช.2) ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) ระเบียบกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม , เอกชน หนังสือพิมพ์

ขั้นที่ 4 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการแล้วนำมาเรียบเรียงขัดกลางจนได้ประเด็นที่ชัดเจน

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

- 5.1 ได้รับข้อมูลพื้นฐานและการประเมินของชุมชน
- 5.2 ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม
- 5.3 ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม
- 5.4 ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กรอบความคิดทฤษฎี วิธีการดำเนินการและ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการข้างต้นดังกล่าว มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมสร้างรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและรัฐวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน อีกทั้งให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนทางสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ

2) การบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้อง และเกื้อกูลกัน

3) ตามแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและการจัดการกองทุน

4) การติดตามและการประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อ

พัฒนาอาชีพสร้างงานสร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

6) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึง จำนวนกรรมการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สาเหตุของการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่นอกเหนือจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ จำนวนองค์ประชุมของกรรมการ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ การได้ค่าเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนของคณะกรรมการ

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึง หน่วยงานที่สำนักงานคณะกรรมการ ฯ สังกัดอยู่ อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการ ฯ

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 9 หมวดดังนี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป กล่าวถึง ชื่อของระเบียบ วันประกาศบังคับใช้ของระเบียบ ความหมายของคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้รักษาการณตามระเบียบ

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึง ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุน วัตถุประสงค์ของกองทุน การจำแนกทรัพย์สินที่เป็นส่วนประกอบของกองทุน การ

โอนเงินฝากธนาคาร จากบัญชี “ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ” ของคณะกรรมการมาเข้าบัญชี “กองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง” ระยะเวลาการโอนเงิน ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เริ่มทำการบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คณะกรรมการมีอำนาจจะรับการจ่ายเงินให้กับคณะกรรมการกองทุนหรือให้ชุดใช้ได้

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง จำนวนกรรมการของคณะอนุกรรมการสนับสนุน อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุน

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับจังหวัด กล่าวถึง จำนวนกรรมการของคณะกรรมการสนับสนุน อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง จำนวนกรรมการของคณะกรรมการกองทุน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการกองทุน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการกองทุน สาเหตุของการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการกองทุน ที่นอกเหนือจากการพ้นจากตำแหน่ง ตามวาระ วิธีการเลือกกรรมการกองทุน และตำแหน่งอื่น ๆ จำนวนองค์ประชุมของกรรมการกองทุน

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน กล่าวถึง การจำแนกทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประเภท คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของสมาชิกกองทุน การกำหนดระเบียบของคณะกรรมการกองทุน การประชุมใหญ่สามัญประจำปีของผู้ถือหุ้น การประชุมวิสามัญของผู้ถือหุ้น จำนวนสมาชิก ที่ถือว่าองค์ประชุมการออกเสียงของสมาชิก

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง การกู้ยืมเงินของสมาชิก การอนุมัติเงินกู้ ของคณะกรรมการ การบันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน หลักประกันเงินกู้ของผู้กู้ การกำหนดระยะเวลาคืนเงินกู้ บทลงโทษแก่ผู้กู้กรณีผู้กู้ไม่ยอมชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย บทลงโทษแก่ผู้กู้กรณีผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดประเภท

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ กล่าวถึงการทำบัญชีของกองทุน การจัดทำงบการเงินและการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุน การจัดสรรกำไรสุทธิเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

หมวด 9 บทเฉพาะกาล กล่าวถึง การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน การคัดเลือกกรรมการกองทุนใหม่ การขอดำเนินการขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุน การเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ การประเมินผลการดำเนินการ

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คือ จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้ คือ

เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์ ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยืนยันในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดต่อการกำหนดโทษหรือการลงโทษในความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุกไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจหรือเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20(3) และ(4)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) มีระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งภายในเล่มจะต้องมีเรื่องที่กำหนดให้ดังต่อไปนี้

- ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิก
  - ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน
  - ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และชำระคืนเงินกู้
  - ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน
  - ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดสรรกำไรสุทธิ
  - ข้อบังคับเกี่ยวกับการขอกู้ยืมเงิน
  - ข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการและการประชุมใหญ่สมาชิก
- 2) มีคณะกรรมการครบตามที่ระเบียบคณะกรรมการกองทุนกำหนด
  - 3) วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 4) มีสมาชิกกองทุนตามที่ระเบียบคณะกรรมการกองทุนกำหนด
  - 5) มีการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารออมสิน
  - 6) มีอัตราดอกเบี้ยของเงินกู้
  - 7) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
  - 8) วิธีในการควบคุมและติดตามใช้เงินกู้
  - 9) วิธีการป้องกันความเสี่ยงให้กู้
  - 10) วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกไม่ชำระเงินคืน
  - 11) แนวทางในการบริหารกองทุนในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในชุมชน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมมีดังต่อไปนี้

- 5.1 ที่ตั้ง ที่ทำการกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม ตั้งอยู่ ณ. เลขที่ 45 ซอย
ถนนอมศิษย์ ตำบล ปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130

5.2 วัตถุประสงค์ในการตั้งกองทุน

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
- 3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

- 5) เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน
- 6) เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนในทุกด้าน ด้วยความร่วมมือจากประชาชน
ในชุมชน

แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล
- 2) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- 3) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 4) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- 5) เงินค่าหุ้น
- 6) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือ
ภาระติดพันอื่นใด

คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) เป็นผู้ที่พักอาศัย หรือ พักอาศัยอยู่ในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของ
กองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- 3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 6) มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้า
ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

การสมัครเข้าเป็นสมาชิก มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ยื่นใบสมัครตามที่กองทุนกำหนด
- 2) เสียเงินค่าสมัคร/ค่าธรรมเนียม เป็นจำนวนเงิน 10 บาท
- 3) ประธานกรรมการกองทุนลงชื่อรับรอง หรือผู้ที่มีอำนาจจากการได้รับ
มอบอำนาจจากประธานกรรมการกองทุนมอบอำนาจให้รับรองแทน

การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกของกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม เมื่อ

- 1) ตาย โดยทางกองทุนจะคืนเงินค่าหุ้นทั้งหมด
- 2) ลาออก โดยจะไม่คืนเงินให้แล้วแต่กรณีที่กรรมการจะพิจารณา
- 3) ต้องโทษ หรือล้มละลายหรือถูกจำคุก

- 4) ไม่ปฏิบัติตาม
- 5) ข้อบังคับของกองทุน

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการกองทุนจะต้องดำเนินการตามวิธีที่กำหนดไว้ให้ดังต่อไปนี้

- 1) ให้ผู้ที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงินยื่นแบบคำขอกู้ตามที่กองทุนกำหนดพร้อมทั้งระบุดตุประสงค์อย่างชัดเจน
- 2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งได้ไม่เกิน 20,000 บาท
- 3) หลังจากมีการอนุมัติเงินกู้อย่างใดไปแล้ว ให้มีการบันทึกความเห็นลงในใบขอกู้พร้อมทั้งทำสำเนาไปให้ผู้กู้และธนาคารด้วย
- 4) ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกหลักประกันเงินกู้ซึ่งจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินก็ได้จากผู้กู้
- 5) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยของเงินฝากหรือเงินกู้ให้เป็นอัตราที่แน่นอน
- 6) ให้คณะกรรมการกำหนดระยะเวลาการใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืน โดยไม่ให้เกิน 1 ปี
- 7) ถ้าผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนคืน ให้ผู้กู้เสียค่าปรับตามจำนวนที่กองทุนกำหนด

กรณีกองทุนหมู่บ้านชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังนี้

- 1) ต้องเป็นสมาชิกของกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม อย่างน้อย 6 เดือน นับจากวันที่สมัครเป็นสมาชิก
- 2) ผู้กู้ต้องเป็นเจ้าของบ้านหรือเป็นบุคคลในครอบครัวที่ได้รับความยินยอมจากเจ้าบ้านให้กู้ยืมแทน
- 3) เสนอโครงการกู้ยืมตามระเบียบการของกองทุน
- 4) โครงการที่เสนอกู้ยืมต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการกู้ยืม

คณะกรรมการชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมจะพิจารณาให้กู้ยืม โดยพิจารณาจาก

- 1) ความสามารถในการชำระเงินคืนของผู้กู้
- 2) ประวัติทางการเงิน
- 3) จุดประสงค์ของการกู้ยืม

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชิฟฟ์โมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) กล่าวว่า “ การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

- การดำเนินกิจกรรมของโครงการ
- การตัดสินใจ
- การประเมินโครงการ

ซึ่งได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

- กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำสู่ผู้บริหาร

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการเพื่อช่วยเหลือบัณฑิตที่ว่างงาน ก่อให้เกิดรายได้ พร้อมทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งระบบทั่วประเทศ ซึ่งทางรัฐบาลได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ เพิ่มประสิทธิภาพและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยส่งบัณฑิตเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมพัฒนาและติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างรายได้สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ว่างงาน 74,881 คน เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ผลที่ได้รับก็คือ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ บัณฑิตมีโอกาสและมีรายได้ บัณฑิตมีศักยภาพมีการศึกษามีทักษะในการบริหารงาน และรัฐบาลได้ข้อมูลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่เอื้อประโยชน์แก่ 3 ฝ่าย คือ รัฐบาล บัณฑิต กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

การประเมินครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลบริบทชุมชนตามสภาพจริงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกระบวนการจัดการกองทุนปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน พร้อมทั้งตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม เพราะฉะนั้นจึงมีวิธีการดำเนินงานในรูปแบบการประเมินดังนี้

1. วิธีการประเมิน

การประเมินนั้นจะต้องมีจุดประสงค์ของ โครงการและให้จุดประสงค์นั้นสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมซึ่งได้จำแนกจุดประสงค์ของการนำไปใช้ดังนี้ คือ

1.1 รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Base Evaluation Model)

เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ โดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายกับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน โครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวคิดในรูปนี้ ได้แก่ ไทเลอร์ (Tyler) ครอนบาค (Cronbach) และเคริกแพตทริค (Kirkpatrick) เป็นต้น

1.2 รูปแบบเพื่อการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการ

ประเมินที่มีหลักการของการประเมินที่เป็นระบบ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินงาน ที่จะทำให้ได้สารสนเทศ เพื่อที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาการตัดสินใจที่เหมาะสมซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวคิดในรูปนี้ ได้แก่ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) อัลคิน (Alkin) เป็นต้น

1.3 รูปแบบการประเมินเพื่อตัดสินใจคุณค่า (Value – Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการว่า การประเมินเป็นการกำหนดคุณค่า หรือราคาของสิ่งที่ได้รับการประเมิน รวมทั้งให้ความสำคัญกับผลผลิตทั้งหมดของโครงการ โดยใช้กระบวนการประเมินที่เป็นระบบ ผสานกับวิธีแบบธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวคิดในรูปนี้ ได้แก่ สคริฟเวน (Scriven) สเตก (Stake) โพรวัส (Provus) เป็นต้น

ในการประเมินกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม ครั้งนี้ เป็นการประเมินในเชิงระบบโดยใช้รูปแบบชิบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP MODEL) ซึ่งได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

ในการประเมินกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม ครั้งนี้ เป็นการประเมินในเชิงระบบโดยใช้รูปแบบชิบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP MODEL) ซึ่งได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินหน่วยของบริบทหรือสภาพทั่วไปของชุมชนเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่โครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินงานผู้กู้ เพื่อการพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนของการดำเนินการดำเนินโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินของหน่วยระบบการบริหารจัดการส่งเสริมผู้กู้และหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนิน ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) เป็นการประเมินในหน่วยของการบริหารจัดการแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยของระบบการดำเนินงานผู้กู้ เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นการขยาย ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

2. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนิน โครงการที่ผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสามารถแบ่งประชากรของการประเมิน โครงการออกเป็น 2 ประเภทตามขอบเขตของการวิจัย คือ

1) ประชากรแบบจำกัด คือ ประชากรที่สามารถเจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดนั้นเอง ตัวอย่างเช่น จำนวนประชากรในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น

2) ประชากรแบบไม่จำกัดประชากรที่ไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดนั้นเอง เช่น จำนวนก้อนหินทั้งหมดที่มีอยู่ในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น

ประชากรที่ใช้ในการทำการประเมินโครงการกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมนั้น ใช้ประชากรในรูปของประชากรแบบจำกัด หมายถึง จำนวนประชากรทั้งหมดที่มีจำนวน 1,182 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ในการประเมินโครงการหมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการประเมิน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทน

- บร.7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 382 ครัวเรือน คือ 116 ครัวเรือน

- บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) เลือกผู้ให้ข้อมูล 50% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 382 ครัวเรือน คือ 191 ครัวเรือน

- บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการ) เลือกผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่มอาชีพ คือ

อาชีพ ค้าขาย ผู้รู้ 16 ราย สัมภาษณ์ 3 ราย

อาชีพ เกษตรกรรม ผู้รู้ 9 ราย สัมภาษณ์ 3 ราย

อาชีพ งานบริการ ผู้รู้ 3 ราย สัมภาษณ์ 3 ราย

จากการสำรวจการปล่อยกู้ซึ่งปัจจุบันมีผู้กู้รวม 28 ครอบครัวบางอาชีพสัมภาษณ์ได้มากกว่า 50% แต่ว่าบางอาชีพอาจน้อยกว่า 50% ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการสัมภาษณ์

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

จากการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 หน่วยคือ

3.1 หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งแต่ละตัวประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้ คือ

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
- นโยบายของรัฐบาล	- การคัดเลือกผู้กู้	- จำนวนผู้กู้ได้
- เงิน 1 ล้านบาท	- การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ	- ยอดเงินให้กู้
- คณะกรรมการหมู่บ้าน	- การรับชำระหนี้	- กองทุนสะสม
- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน	- การทำบัญชี	- ชื่อเสียงของชุมชน
- ผู้สมัครขอกู้	- การช่วยเหลือตลาด	

3.2 หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ซึ่งแต่ละตัวมีตัวชี้วัดคือ

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
- เงินที่กู้มาได้	- การทำกิจการธุรกิจ	- รายได้เป็นเงิน
- เงินอื่นๆ	- การหาตลาดที่ดี	- ผลเป็นสิ่งที่ของ
- สถานที่และวัตถุดิบ	- การหาวัตถุดิบที่ดี	- ผลเป็นชื่อเสียง
- เทคนิควิธีการทำงาน	- การทำบัญชี	- ผลเป็นความพอใจ
- กำลังทำงาน		- นศ.ได้เรียนรู้ธุรกิจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมครั้งนี้มี

- 1) การสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ เช่น บร.2 บร.3
- 1) การสังเกต (Observation) แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมในงานประเพณี หรือการแนะนำจัดกลุ่มผู้รู้
- 2) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เช่น บร.1 บร.9 บร. 11
- 3) การทดสอบ (Test) เช่น ทดสอบความถนัดด้านอาชีพ
- 4) การประชุม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้มีการเก็บข้อมูลจาก

- ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมได้โดยตรงจาก กลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง เช่น บร.1-12 การดำเนินการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน สมาชิกกองทุน การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความสามัคคี ซึ่งได้มาซึ่งข้อมูลในเรื่องที่ต้องการ
- ข้อมูลทุติยภูมิ คือข้อมูลที่เกิดรวบรวมจากเอกสารส่วนราชการ เช่น ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมระดับหมู่บ้าน (กชช.2)ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) ระเบียบกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม , เอกชน หนังสือพิมพ์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ 2 แบบคือ

6.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมเป็นชุมชนที่ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ 2538 ตามนโยบายของรัฐบาล มีการจัดตั้งกองทุนเมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ 2544 และได้ รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนจำนวน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ 2545 เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการกองทุนกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ มีคัดเลือกผู้นำอย่างถูกต้องและเป็นธรรมพร้อมกับผู้นำของชุมชน และผู้นำในเรื่องของกองทุนมีความรู้ความสามารถและศักยภาพและความยุติธรรมเหมาะสมแก่ตำแหน่ง จึงถือว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดี ที่จะพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็ง ให้ชุมชนเจริญมากขึ้นทั้งในด้านการพัฒนาอาชีพซึ่งในขณะนี้เริ่มมีการจัดตั้งกลุ่มหนึ่งชุมชนหนึ่งผลิต

ภัณฑ์ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประชาชนและตรงตามกับนโยบายของรัฐบาล เพราะจะได้เป็นแหล่งประกอบอาชีพของสมาชิกในชุมชน

6.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Data)

วิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้การหาค่าร้อยละ เช่น ในเรื่องของความสามัคคี และความซื่อสัตย์ ใช้การหาค่าร้อยละคือ กลุ่มประชากร ร้อยละ50 จากจำนวนประชากรในชุมชนทั้งหมด 382 หลังคาเรือน กลุ่มประชากร ร้อยละ50

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

จากการดำเนินการประเมินโครงการที่ผ่านมา ทำให้ได้ทราบถึงวิธีการประเมินโครงการ ตัวแปรตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลเครื่องมือและวิธีการในการเก็บข้อมูลรวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยซึ่ง ส่วนเป็นประโยชน์ต่อผลการติดตามประเมินโครงการทั้งสิ้น

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

บริบทระดับประเทศ

1.1 ความยากจนของประเทศ

ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่สะสมมานาน เป็นปัญหาสำคัญระดับชาติต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานานกว่า 10 ปีจึงให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนอย่างเป็นระบบโดยมีการปรับปรุงรูปแบบและแนวทางที่สำคัญดังนี้

- พัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เน้นการเสริมสร้างศักยภาพให้กับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาวรวมทั้ง สร้างระบบและกลไกการติดตามประเมินผลในการตรวจสอบคุณภาพและความโปร่งใสในการดำเนินงาน

- ส่งเสริมให้องค์กรการบริการส่วนตำบลจัดสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นการพัฒนากระบวนการข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความยากจน และผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน รวมทั้งประสานเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจเอกชน

- พัฒนาเครื่องชี้วัดความด้อยโอกาสของชุมชน โดยการปรับใช้ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตที่มีอยู่ เช่น ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน เพื่อติดตามและเฝ้าระวังภาวะด้อยโอกาสในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

- ปรับปรุงกองทุนหมุนเวียนที่มีอยู่ในระดับตำบลให้มีเอกภาพ และมีการระดมทุนจากเอกชน ชุมชน ประชาสังคม องค์กรศาสนา และองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในชุมชนบนพื้นฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ 2545-2549)

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ได้กำหนดนโยบาย หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ นโยบายกองทุนหมู่บ้าน หรือนโยบายการพักชำระหนี้เกษตรกร ซึ่งเป็นนโยบายที่นำไปสู่การพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า การเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่เวทีการแข่งขันด้านเศรษฐกิจภายใต้มาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

1.3 ภาวะดุลการค้าของประเทศ

การส่งออก นำเข้า ดุลการค้าช่วงเดือนมิถุนายน- มกราคม 2545 สรุปได้ดังนี้คือ

	มูลค่า:ล้านดอลลาร์สหรัฐ		อัตรากาขยายตัว	
	มิ.ย	ม.ค – มิ.ย	มิ.ย (%)	ม.ค-มิ.ย(%)
- ส่งออก	5,895	32,203	6.0	-1.8
- นำเข้า	5,316.0	30,395.9	9.72	-3.80
- ดุลการค้า	579.0	1,807.4	-19.29	62.63

โดย นายบรรพต หงษ์ทอง อธิบดีการส่งออกเปิดเผยภาวะการค้าระหว่างประเทศไทยในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาว่าในช่วงเดือนมิถุนายนมีมูลค่าการส่งออก 5,895 ล้านดอลลาร์สหรัฐเพิ่มขึ้นจากปีก่อน 5.98% ซึ่งเป็นการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็นเดือนที่ 3 ติดต่อกันแต่การส่งออกก็ยังติดลบ 1.8 % แม้ตัวเลขในเดือนมิถุนายน จะเป็นบวกถึง 6% สะท้อนให้เห็นว่าการส่งออกของไทยยังน่าเป็นห่วงเนื่องจากการส่งออกในกลุ่มหลัก ๆ หลายรายการที่เคยสร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำส่วนอยู่ในสภาพติดลบเกือบทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์และอาหารแช่แข็ง ในขณะที่มูลค่านำเข้ามีมูลค่า 5,316 ล้านดอลลาร์สหรัฐเพิ่มขึ้น 9.72% เทียบช่วงเดียวกันของปีก่อนส่งผลให้เกินดุลการค้าในเดือนมิถุนายน 579 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

(กรมการส่งออก นายบรรพต หงษ์ทอง อธิบดีการส่งออก สรุป ณ. วันจันทร์ที่ 30 กรกฎาคม 2545 หนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ)

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมของประเทศไทยถูกใช้และถูกทำลายอย่างสิ้นเปลืองซึ่งส่งผลให้สภาพแวดล้อมของประเทศขาดความสมดุลเกิดมลภาวะต่าง ๆ เช่นดินเสื่อมป่าไม้ถูกตัด

อากาศเป็นพิษ รัฐบาลจึงมีนโยบายฟื้นฟูสภาพแวดล้อม และการนำกลับมาใช้ใหม่โดยมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้

- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติของประเทศให้มีความอุดมสมบูรณ์
- อนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว
- รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการลดมลพิษ เพื่อให้เมืองและชุมชนมีความน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพที่ดี และลดต้นทุนทางเศรษฐกิจในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ส่งเสริมการพัฒนากำจัดของเสียอันตรายที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน สนับสนุนการลดปริมาณขยะของเสีย และการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ สนับสนุนให้จังหวัดมีศูนย์รวมกำจัดขยะมูลฝอย ฟื้นฟูโครงการบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนที่แล้วเสร็จ กำกับ ควบคุม และจำกัดเขตอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษสูงให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนด พัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษควบคู่กับการส่งเสริมกระบวนการผลิตที่สะอาด เพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการมลพิษ

(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ 2545–2549)

1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีความยากจน เนื่องจากการขาดเงินทุนในการประกอบการ ในขณะที่ต้องการทำการประกอบอาชีพจำเป็นต้องมีเงินทุนหมุนเวียนซึ่งโดยส่วนใหญ่ในภาคเกษตรมีการกู้ยืมระบบซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศรัฐบาลจึงมีนโยบายในการแก้ปัญหา ดังนี้

- ปรับโครงสร้างสินเชื่อและเงินทุนภาคเกษตรให้สอดคล้องกับวงจรการผลิตเร่งรัดหนี้สินของเกษตรกร การพักชำระหนี้ให้เกษตรกร
- ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบผสม
- โครงการธนาคารเพื่อการเข้าสู่แหล่งเงินทุนของผู้ที่มีรายได้น้อย
- ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

หรือความล่มสลายของท้องถิ่น สาเหตุเกิดจากขาดการร่วมมือในชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่นในชุมชนมีผู้มีฐานะดี กับฐานะยากจน หรือมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีสังคม

ที่แตกต่างกัน มีสภาพการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ในเมื่อเกิดความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้านทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ รัฐบาลจึงมีนโยบายในการจัดการดังนี้

- มุ่งพัฒนาการผลิตภาคชนบท และสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชนจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท
- พัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรสมัยใหม่ ส่งเสริมระบบเทคโนโลยี สารสนเทศทางการเกษตรและความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศด้านการตลาด การเกษตร เพื่อสามารถวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมสหกรณ์ ธุรกิจชุมชน สถาบันการเกษตร และองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง
- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมการวิจัยจากภูมิปัญญาไทย ผสมผสานกับวิทยาการสมัยใหม่
- ส่งเสริมการประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

1.7 ค่านิยมและวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และสะดวกสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสาร หรือสิ่งต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้าโอกาสที่รับรู้เอาค่านิยมจากโลกที่เจริญกว่าเป็นไปได้ง่าย ทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท เช่น ชื่อของราคาแพง ๆ เสื้อผ้าราคาแพง ท่องเที่ยวต่างประเทศ ชื่อสินค้าชื่อดังจากต่างประเทศ ทำให้การพัฒนาประเทศเกิดความไม่สมดุลกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ ทำให้ชนชั้นที่ด้อยโอกาสในสังคมมีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน เมื่อกับชนบท ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี โรคเอดส์ ดังนั้นการรับเอาค่านิยมจากต่างประเทศ รัฐบาลควรส่งเสริมการเรียนรู้การปรับใช้วัฒนธรรมจากต่างประเทศใช้กับสังคมไทยให้เหมาะสม เพื่อสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทยที่ยังคงเอกลักษณ์ไทย

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

บริบทระดับท้องถิ่น

ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมนั้นเป็นอีกหนึ่งชุมชนที่อยู่ในระดับท้องถิ่นมีประชากรทั้งหมด 382 หลังคาเรือนมีประชากรจำนวน 1184 คน โดยแยกเป็นชาย 981 คน หญิง 903 คน

ที่มาของชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมในสมัยก่อนนั้นชุมชนนี้ยังไม่มีชื่อ ผู้คนที่อพยพเข้ามาในชุมชนนี้มาจากที่ต่าง ๆ กัน โดยเริ่มจากการที่อพยพมาเพื่อทำงานประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น รับจ้างหรือย้ายตามตำแหน่งหน้าที่การงานหรือมาประกอบอาชีพค้าขาย และเริ่มจับกลุ่มอยู่กันเป็นจุดๆ วนระยะช่วงห่างกันไปตามพื้นที่ที่ดินเลือกอาศัยอยู่ โดยส่วนมากก็อาศัยพื้นที่ใกล้เคียงในการประกอบอาชีพเป็นที่อยู่อาศัย เช่น อาชีพรับราชการก็จะอาศัยอยู่บริเวณใกล้สถานที่ราชการ เช่น ที่ว่าการอำเภอปากช่อง, สถานีตำรวจ, เกษตรอำเภอปากช่อง, หน่วยงานมาลาเลียอำเภอปากช่อง, และอีกหลาย ๆ หน่วยงานที่อยู่บริเวณใกล้เคียง และต่อมามีกลุ่มคนในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงได้รวมตัวกันสร้างศาลเจ้าแม่กวนอิมซึ่งเป็นที่นับถือของคนในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงซึ่งสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2525 และเรียกบริเวณนี้ว่าแถว ๆ “ศาลเจ้าแม่กวนอิม” ซึ่งยังมีได้ระบอบเขตที่เด่นชัดแน่นอน แต่คนก็พอจะเข้าใจว่า แถว ๆ ศาลเจ้าแม่กวนอิมนั้นอยู่บริเวณใดเริ่มจากประชาชนเริ่มมีการอยู่เป็นจุด ๆ ก่อนโดยเริ่มมีการอยู่อาศัยบริเวณนี้ประมาณปี พ.ศ.2500 และเริ่มขยายออกไปจนเมื่อกระทั่งประมาณปี 2538 ได้มีนโยบายของรัฐบาลให้มีการจัดตั้งชุมชนชุมชน ๆ นี้จึงได้ชื่อว่า “ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม” ซึ่งได้ชื่ออย่างเป็นทางการมีระบอบเขตที่เด่นชัดและแน่นอน นับเป็นชุมชนที่ 15 ที่อยู่ในเขตเทศบาล

มีสภาพภูมิศาสตร์ที่ไม่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรม เช่น ในเรื่องของสภาพดินจากดินที่เคยอุดมสมบูรณ์ได้ถูกเปลี่ยนไปสภาพพื้นดินก็เปลี่ยนไปแร่ธาตุและจุลินทรีย์ได้หายไปพื้นดินกลายเป็นการเทพื้นปูน เทปะหน้าด้วย กรวด, หิน, ทราย ซึ่งสภาพดินเมื่อก่อนแทบจะไม่หลงเหลืออยู่พื้นดินว่างเปล่าก็กลายมาเป็นการปลูกสร้างบ้านเรือนไป สภาพป่าจากเมื่อก่อนเป็นป่าหญ้า, ป่าดงดิบ และป่าหนามคนหา (ลักษณะลำต้นมีหนามแหลมคม) ก็เปลี่ยนไปเช่นเดียวกัน ส่วนพื้นที่สาธารณะนั้นในชุมชนนั้นไม่มี การปลูกพืชในชุมชนนั้นมีเพียงเล็กน้อยหรือแทบจะไม่มีเลย ถ้าชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรก็จะหาพื้นที่ในการทำเกษตรนอกเขตชุมชน

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน ในชุมชนนี้มีลำคลองที่ไหลผ่านเป็นช่วงนิดเดียวการใช้ประโยชน์ได้น้อยมากหรือแทบไม่ได้ใช้เลย เนื่องจากมีการทิ้งขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลลงไปในลำคลอง ประชาชนที่อยู่ในชุมชนใช้น้ำจากน้ำประปาเป็นส่วนใหญ่ มีใช้น้ำบาดาลเพียง 2 หลังคาเรือน

เศรษฐกิจในชุมชนเนื่องจากเป็นชุมชนเมืองส่วนใหญ่ทุกครอบครัวก็มีอาชีพเป็นของตัวเอง เช่น รับราชการ ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่มากที่สุดชุมชนอาชีพนี้ ถือว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงมีรายได้ที่

แน่นอนตามวุฒิการศึกษาตามอายุราชการ ค้าขายซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่รองลงมามีการค้าขายหลายประเภท เช่น ขายอาหาร ขายของชำ มีร้านค้าภายในชุมชนถึง 20 ร้านมีการประกอบอาชีพส่วนตัว เช่น การแปรรูปอาหารทำน้ำพริกส่งขาย ทำไส้กรอกปลา ซึ่งมีรายได้เข้าครอบครัวดีพอสมควร มีการประกอบอาชีพด้านการบริการเช่น ทำร้านซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ ขายอะไหล่ ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า ร้านเสริมสวย ทำสวนกล้วยไม้ ทำสวนผัก ส่วนคนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่นทำไร่ก็จะมีพื้นที่ในการเพาะปลูกนอกชุมชน รายได้เฉลี่ยในการขายต่อเดือนประมาณเดือนละ 6,000 – 7,000 บาทแล้วยังมีอาชีพเลี้ยง เช่น สัตว์เลี้ยงหมู เลี้ยงแพะ เลี้ยงวัวเนื้อ ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพเสริมของอาชีพรับจ้างอีกด้วย หรือถ้ารับจ้างก็จะได้อีกค่าแรงขั้นต่ำซึ่งถือว่าเป็นแต่ละครอบครัวก็พออยู่ได้

ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมเป็นชุมชนที่ไม่มีวัดแต่มีโบสถ์อยู่ 2 แห่ง คือคริสต์จักรความหวัง ปากช่องและคริสต์ปากช่อง จะมีการเข้าโบสถ์ทุกวันอาทิตย์โดยคนที่มาเข้าโบสถ์ส่วนใหญ่ทั้ง 2 โบสถ์เป็นในอำเภอปากช่องทั่วไป ที่นับถือศาสนาคริสต์ คนที่อยู่ในชุมชนซึ่งนับถือศาสนาพุทธถึงเวลาเทศกาลหรืองานประเพณีต่าง ๆ หรือวันสำคัญทางศาสนาพุทธ ก็จะไปทำบุญที่วัดที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง หรือถ้ามีงานประเพณี เช่น งานประเพณีวันสงกรานต์ ก็จะร่วมกันจัดกับชุมชนใกล้เคียง คนในชุมชนใช้ภาษาในการสื่อสารสารคือภาษาไทย-กลาง

สุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่ภายในชุมชน เป็นชุมชนที่ได้มีการพัฒนา ในเรื่องของสุขภาพอนามัยในด้านต่าง ๆ มากขึ้น เช่น ไม่พบโรคติดต่อทั้งคนและสัตว์ภายในชุมชน ประกอบกับภายในชุมชนทุกครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสุขภาพมากขึ้นจึงพร้อมที่จะดูแลตัวเองและครอบครัวพร้อมทั้งสถานพยาบาล,คลินิก,และโรงพยาบาลก็มีอยู่ในบริเวณชุมชน ประชาชนจึงมีสุขภาพอนามัยที่ดี และอีกอย่างตอนนี้ในชุมชนมีการทำบัตร 30 บาทด้วย เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนในชุมชนที่มีรายได้น้อยและขาดโอกาส พร้อมทั้งทางเทศบาล อำเภอปากช่องก็ยังมีการดูแลสุขภาพเด็กโดยการหยอดวัคซีนเด็กป๋องโปลิโอให้แก่เด็กช่วงอายุ แรกเกิดถึง 5 ขวบอีกด้วย และก็ยังมีการฉีดวัคซีนให้แก่สุนัขเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอีกด้วย

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมได้แบ่งการประเมินออกเป็น

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A การบริหารจัดการและส่งเสริมผู้กู้ โดยได้ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า ผลประเมินกระบวนการ และผลประเมินผลผลิต ดังนี้

ผลประเมินปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ A เช่น

- นโยบายของรัฐบาล พบว่าประชาชนที่อยู่ภายในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมมีความเข้าใจในเรื่องของกองทุนหมู่บ้านดี โดยได้รับข่าวสารเรื่องกองทุนหมู่บ้านจากคณะกรรมการ กองทุนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

- เงิน 1 ล้านบาท ที่เข้ากองทุนเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545 สามารถปล่อยกู้ให้กับสมาชิกและทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ตรงกับที่นโยบายของรัฐบาลที่ให้มาแต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ทำตามเงื่อนไขในการ โดยกู้เงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่นนำเงินไปใช้จ่ายภายในครอบครัว

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมดที่ทำการพิจารณา ผู้กู้ทุกท่านล้วนมีความยุติธรรม และปฏิบัติตามกฎระเบียบในการกู้ยืมอย่างเคร่งครัด

- มีผู้สมัครขอเป็นสมาชิกกองทุนเพิ่มขึ้น จากจำนวนที่มีอยู่เดิม 201 คนเป็น 212 คน

- ในส่วนของเงินที่สมาชิกกู้ไปในขณะนี้ ยังไม่ครบกำหนดในการชำระคืนโดยกำหนดในการชำระคืนในงวดแรกของผู้กู้ชุดที่ 1 คือ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2545 งวดที่ 2 คือ วันที่ 1 พฤษภาคม 2546

ผลการประเมินกระบวนการหน่วยระบบ A เช่น

- การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนพบว่า ผู้ที่จะกู้เงินในขั้นแรกต้องสมัครเป็นสมาชิกของกองทุน และในการสมัครนั้นในระเบียบของกองทุนได้ระบุไว้ชัดเจนว่าจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไรซึ่งบางครั้งก็เป็นเรื่องที่ยุงยากของประชาชนที่ต้องการจะกู้เงิน แต่ก็เป็นที่ข้อดีของกองทุนเพราะจะทำให้ทราบประวัติของผู้กู้หรือสมาชิกด้วยว่าเป็นอย่างไร

- กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่า กรรมการผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำบัญชียังขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีต้องขอคำแนะนำจากผู้ที่เคยทำบัญชียาก่อน แต่ก็สามารถทำบัญชีกองทุนได้เรียบร้อย

- การแนะนำวิธีทำธุรกิจและการช่วยหาตลาดนั้นสมาชิกที่กู้เงินกองทุนส่วนใหญ่ นั้นยังขาดความรู้ในเรื่องการทำธุรกิจและในเรื่องการตลาด ควรมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้คำแนะนำหรือให้ความรู้ในเรื่องนี้ให้มากขึ้น

- การรับชำระหนี้ ในตอนนี้ทางกองทุนยังไม่ครบกำหนดเวลาที่สมาชิกจะชำระหนี้ ผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

ผลโดยตรง พบว่า ในตอนนี้กองทุนศาลเจ้าแม่กวนอิม มีสมาชิกเพิ่มขึ้น จากจำนวนสมาชิกเดิม 201 คน เพิ่มขึ้นอีก 11 คน รวมทั้งสิ้นเป็น 212 คน มีผู้ที่สนใจในการกู้เงินกับกองทุนมากพอสมควรแต่มีการขอยื่นกู้จริงจำนวน 29 ราย ได้รับการอนุมัติให้กู้ได้ 28 ราย

ไม่ผ่านการอนุมัติ 1 ราย จำนวนเงินในการกู้ยืมทั้งสิ้นรวม 500,000 บาท ซึ่งถือว่าเงินในบัญชีกองทุนยังเหลืออีกครึ่งหนึ่ง คือ 500,000 บาท

ผลกระทบโดยตรง จากการที่มีสมาชิกมาขอกู้เงินกองทุนน้อยและมีเงินในกองทุนเหลือถึงครึ่งหนึ่ง ทำให้มองเห็นว่าประชาชนที่อยู่ในชุมชนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ไม่จำเป็นต้องพึ่งเงินของกองทุนเพราะโดยส่วนใหญ่ทุกคนรอบครัวมีอาชีพเป็นของตนเองและจากการที่สมาชิกกู้เงินน้อยทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ที่น้อย เศรษฐกิจภายในชุมชนก็ฟื้นฟูได้น้อย เงินในกองทุนกระจายได้น้อยผลกำไรที่จะตามมาต่อกองทุนก็น้อยไปด้วยไม่เป็นที่ไปตามนโยบายของรัฐบาล หรือเป็นที่ไปตามนโยบายของรัฐบาลแต่ใช้ระยะเวลามากกว่า 1 ปี ซึ่งไม่เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล

ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า จากกฎระเบียบของกองทุนที่ได้กำหนดไว้หรือจากการที่คณะกรรมการปฏิบัติตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด เหตุเพราะกลัวว่าเงินที่ชาวบ้านกู้ไปนั้นบางคนไม่นำไปใช้ตามโครงการที่เสนอไว้ โดยนำไปใช้อย่างอื่นไม่เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืม ทำให้สมาชิกนั้นมองเรื่องการกู้เงินกับกองทุนนั้นยุ่งยากหลาย ๆ อย่าง เช่น หรือบางคนบอกว่าขั้นตอนของการกู้ยืมยุ่งยากก็เลยไม่กู้หรือบางคนอยากกู้จริงๆ แต่ขาดคุณสมบัติที่ทางกองทุนได้กำหนดไว้ ซึ่งมีผลทำให้สมาชิกสนใจในการกู้เงินกองทุนน้อยลง

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัว ของหน่วยระบบ B

จากสมาชิกกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมที่ได้รับการอนุมัติกู้เงินได้ทั้งหมด 28 รายนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วโครงการที่นำเสนอในการกู้เงินนั้น ก็เป็นอาชีพที่ตัวเองประกอบอยู่ทั้งสิ้น เช่น อาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงหมู หรือทำไร่ ผู้กู้โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำอาชีพนี้อย่างน้อย 5-6 ปีเป็นอย่างต่ำ บางคนถึง 10 ปี หรือบางคนถึงขั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาของกลุ่มอาชีพ (กลุ่มอาชีพเลี้ยงหมู) อาชีพค้าขายก็เช่นกันค้าขายมาหลายสิบปีมีกลุ่มลูกค้าประจำ หรืออาชีพงานบริการเช่น ซ่อมรถ ร้านเสริมสวย ตัดเสื้อผ้า ซึ่งล้วนเป็นงานบริการที่ผู้ลูกค้าประจำอยู่แล้ว

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

- จำนวนเงินที่สมาชิกกองทุนของกู้ได้นั้นอยู่ในวงเงินสูงสุด คือ 20,000 บาท และวงเงินต่ำสุดคือ 10,000 บาท ตามกฎระเบียบที่กองทุนได้กำหนดไว้ จากจำนวนสมาชิกที่กู้ทั้งหมด 28 รายนั้น รวมเป็นเงินทั้งสิ้นในการปล่อยกู้ 500,000 บาทโดยสมาชิกส่วนใหญ่

ก็จะได้วงเงินกู้ถึง 20,000 บาทแต่จำนวนเงินที่ได้ในครั้งนี่ถึงแม้จะได้วงเงินสูงสุดคือ 20,000 บาทหลายคนบอกว่าจำนวนเงินที่ได้นั้นก็ยังไม่พอสําหรับการทำกิจการ จำเป็นต้องหาแหล่งเงินจากที่อื่นเพิ่ม เช่น กู้ธนาคาร หรือกู้นอกระบบเพิ่ม เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มค้าขาย

- สถานที่และวัตถุดิบ สมาชิกบางท่านมีความคิดริเริ่มการทำงานแต่ขาดสถานที่ในการประกอบการเช่น สถานที่คับแคบการประกอบการไม่สะดวกหรือวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบการยังต้องหาซื้อจากแหล่งอื่นอยู่ เช่น ในการผลิตไส้กรอกปลาสมุนไพรมัน จำต้องสั่งซื้อเนื้อปลาสดจากจังหวัดอื่น

- เทคนิคในการประกอบการ ก็เช่นเดียวกันคือขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการประกอบการ เนื่องจากจำนวนเงินกู้ได้น้อยไม่พอต่อการซื้อเครื่องจักร ซึ่งถ้าได้เครื่องจักรที่ทันสมัยก็จะทำให้ประหยัดแรงงานไปด้วย

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

- การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย พบว่าผู้กู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย เช่น ประเภทขายอาหารนำเงินที่กู้จากกองทุนมาใช้ประโยชน์พัฒนากิจการของตนเอง โดยมีการขยายตัวมีลูกค้าเพิ่มมากขึ้นขยายเวลาการขายอาหารออกไป มี ตู้ โต๊ะ เก้าอี้เพิ่มมากขึ้น ที่สำคัญมียอดขายต่อวันเพิ่มมากขึ้น หรืออาชีพเกี่ยวกับงานบริการก็จะมีอุปสรรคในการใช้งานเพิ่มมากขึ้นเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการบริการให้ดีขึ้น ส่วนอาชีพเกษตรกรนั้นสมาชิกที่กู้เงินไปยังต้องพึ่งปัจจัยอย่างอื่นอีก เช่น ในเรื่องของฤดูกาลซึ่งบางครั้งไม่เป็นไปตามที่ต้องการและอาจเกิดการเสียหายได้

- ในเรื่องการตลาด โดยส่วนใหญ่สมาชิกที่กู้เงินกองทุน ประกอบอาชีพค้าขายเป็นการขายของชำและขายอาหารซึ่งโดยทั่วไปแล้วก็จะมีลูกค้าประจำอยู่แล้วเพียงแต่ต้องแยกประเภทลูกค้าว่าเป็นลูกค้าประเภทไหน เช่น จ่ายเงินสด หรือลูกค้าที่ชอบซื้อเชื่อ ส่วนงานบริการเช่น ซ่อมรถ อู่รถ ตัดเย็บเสื้อผ้า ถ้าต้องการตลาดที่ดีก็ต้องดูทำเลด้วยว่าเหมาะสมแก่ทำกิจการมากน้อยแค่ไหน ซึ่งค่อนข้างหายาก

- การทำบัญชีนั้นสมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยได้สนใจในเรื่องของการทำบัญชีส่วนใหญ่จะสนใจว่าวันนี้ขายได้เท่าไร หักต้นทุนออกเท่าไรได้กำไรเท่าไร น้อยรายที่จะมีการทำบัญชีประจำวันส่วนใหญ่ผู้กู้ไม่นิยมทำบัญชี เพราะไม่ชอบลงรายละเอียดเห็นเป็นเรื่องยุ่งยากหรือถ้ามีการทำก็เป็นการทำบัญชีแบบง่ายๆ ไม่ได้มีระบบมากมาย

- การหาแหล่งวัตถุดิบที่ดีนั้น สมาชิกบางอาชีพ เช่นอาชีพงานบริการอยู่ซ่อมรถ จำเป็นต้องสั่งซื้ออะไหล่จากที่อื่น ซึ่งถือว่าจำเป็นต่องานบริการหรือเลี้ยงสัตว์จำเป็นต้องสั่งซื้อ พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีจากแหล่งอื่นเพื่อใช้ในการเพาะพันธุ์ต่อไป

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

ผลโดยตรง จากจำนวนผู้กู้เงินสมาชิกกองทุนทั้งหมด 28 รายทำให้สมาชิกที่กู้เงินไปในครั้งนี้โดยส่วนใหญ่มีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นมีสภาพคล่องมากขึ้นบางรายสามารถขยายกิจการได้ตามที่ต้องการ มีรายได้เพิ่มมากขึ้นเกิดการสร้างงานสร้างรายได้ แต่สมาชิกผู้กู้บางรายไม่ได้นำเงินที่ได้จากการกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ แต่นำเงินไปใช้ในกิจกรรมอย่างอื่น เช่น นำไปใช้หนี้ นำไปใช้จ่ายในครอบครัว

ผลกระทบโดยตรง พบว่าสมาชิกกองทุนมีความพอใจที่ชุมชนมีเงินเข้ามาสนับสนุนในการประกอบอาชีพส่งผลให้มีการขยายกิจการ เศรษฐกิจภายในชุมชนดีขึ้นทุกคนมีความอุ่นใจว่ามีแหล่งเงินทุนที่แน่นอน ในการที่จะให้ผู้กู้เงินมีเงินทุนพอที่จะค้นคว้าหาเทคนิคในการทำกิจการ

ผลกระทบโดยอ้อม จากการที่สมาชิกที่ได้กู้เงินไปและได้นำไปใช้ในการประกอบกิจการนั้นส่งผลให้มีผู้คนรู้จักในการทำกิจการมากขึ้น คนในชุมชนมีงานทำกันมากขึ้นหรือคนที่ไปทำงานที่อื่นกลับเข้ามาทำงานในหมู่บ้าน หรือชุมชนของตนเอง ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นพร้อมหน้าพร้อมตา ลดปัญหาการแยกกันอยู่ของครอบครัว

3. ผลการทดลองวิธีใหม่

ในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมนั้นมีการประกอบอาชีพคือค้าขายเช่นขายอาหารและขายของชำงานด้านการบริการเช่น อยู่ซ่อมรถ ตัดเย็บเสื้อผ้า และงานด้านภาคเกษตรกรรมคือเลี้ยงสัตว์และทำไร่ เช่นเลี้ยงหมู หรือทำไร่ข้าวโพด ปลูกผัก ซึ่งในหน่วยงานทั้ง 2 ระบบคือ

ในหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่าไม่พบทฤษฎีใหม่ ในหน่วยระบบ A

ในหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย พบว่าไม่พบทฤษฎีใหม่ในหน่วยระบบ B เช่นกัน

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

จากสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนทั้งหมด 28 ราย สามารถแยกกลุ่มในการประกอบอาชีพได้ 3 กลุ่ม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มอาชีพค้าขาย ซึ่งแยกเป็น ขายอาหารและขายของชำ และอื่นๆ ผู้กู้ในการประกอบอาชีพนี้ทั้งหมด 16 ราย เช่น

อาชีพขายอาหาร (ขายโจ๊ก)

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ ข้าวหอมมะลิชนิดดีซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการต้มข้าวโจ๊ก (โดยทั่วไปนิยมข้าวธรรมดาในการต้มโจ๊กเนื่องจากราคาถูกกว่าข้าวหอมมะลิ) ถ้าใช้ข้าวชนิดไม่ดีข้าวอาจมีพวกกรวดหรือสิ่งอื่นเจือปนอยู่มากเสียเวลาในการคัดข้าวเสียออก และลูกค้าไม่ติดใจในรสชาติ
- การมีกระบวนการที่ดีได้แก่ การล้างข้าวให้สะอาด ต้มข้าวให้ได้พร้อมๆกับเครื่องปรุงที่ถูกต้องลักษณะ
- ผลที่ได้ดีด้านคุณภาพคือได้โจ๊กที่สะอาดน่ารับประทานและปริมาณที่พอเหมาะไม่น้อยจนเกินไป ขายได้เป็นที่น่าพอใจแก่คนรับประทานและคนขาย จากเดิม 3 โตะ ในขณะนี้ขยายกิจการเป็น 5 โตะ

2. กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งแยกเป็นการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ผู้กู้ในการประกอบอาชีพนี้ทั้งหมด 9 ราย เช่น

อาชีพเลี้ยงสัตว์ (เลี้ยงหมู)

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ หมูตัวเมียที่แข็งแรงสมบูรณ์เหมาะสำหรับการขยายพันธุ์และอาหารหมู
- การมีกระบวนการที่ดีได้แก่ การเลี้ยงอย่างถูกวิธี เช่น การแยกประเภทของหมูโดยการแยกเป็น หมูแรกเกิด หมูขนาดกลาง หรือถ้าเป็นลูกหมูควรรให้อาหารประเภทหัวอาหารเพื่อเร่งการเจริญเติบโต แต่ถ้าเป็นหมูขนาดกลางควรรให้อาหารประเภทผัก เช่น ผักต้มผสมกับอาหารอื่น ๆ เพื่อไม่ให้หมูมีไขมันมากและต้องมีสัตวแพทย์คอยให้คำแนะนำปรึกษามีการป้องกันโรคระบาดของหมู มีเล้าที่สะอาดมีการให้วัคซีนอย่างถูกต้อง จึงได้หมูที่มีคุณภาพ
- ผลผลิตที่ดีในด้านคุณภาพคือ ได้หมูที่มีน้ำหนักดีไม่มีไขมันมากจนเกินไปและปริมาณหมูที่ได้จากการเลี้ยงดูก็มากพอสมควรมีผลกำไรเป็นที่น่าพอใจ

3. กลุ่มอาชีพงานบริการซึ่งแยกเป็น อู่ซ่อมรถ ช่างซ่อม ตัดเย็บเสื้อผ้า และเสริมสวยผู้กู้ในการประกอบอาชีพนี้ทั้งหมด 3 ราย เช่น

อาชีพเปิดอู่ซ่อมรถ

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ ประสบการณ์ ความชำนาญ ความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ดี เพราะถ้าขาดสิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เช่น ไม่มีความรู้เรื่องเครื่องยนต์ ถ้าจะประกอบอาชีพนี้ต้องเรียนรู้ก่อนจึงจะทำได้

- กระบวนการที่ดี คือ การบริการที่ดีที่น่าประทับใจ จริงใจกับลูกค้า ราคาไม่แพงมากจนเกินไป อะไหล่ได้คุณภาพ โดยซื้อมาจากแหล่งประจำจะได้ราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด เช่นซื้อจากกรุงเทพ

- ผลผลิตที่ดีในด้านคุณภาพคือ ลูกค้าเกิดความประทับใจมาใช้บริการเป็นประจำ และเป็นการเพิ่มปริมาณลูกค้าในตัวเองด้วย

จากการศึกษาประมวลเทคนิควิธี จะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มอาชีพมีกระบวนการวิธีทำงานที่ดีทั้ง 3 ข้อข้างต้นคือ มีปัจจัยนำเข้าที่ดี ผ่านกระบวนการที่ดี ก็จะได้ผลผลิตที่ดีออกมาด้วย

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลที่เกิดจากการกู้ยืมเงินกองทุนมีสมาชิกบางส่วนที่ได้กู้เงินกองทุนไปแล้วไม่ได้นำไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ แต่นำเงินไปใช้ในการอื่น เช่น นำเงินไปชำระหนี้เก่า หรือนำเงินที่ได้มาเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลบริบทชุมชนตามสภาพจริง ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม มีลักษณะการเป็นอยู่แบบชุมชนเมืองคือระบบสาธารณูปโภคครบเกือบสมบูรณ์ทุกอย่าง ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมีน้อย วัฒนธรรมเหลือน้อยประเพณีในชุมชนนั้นมีเฉพาะบางประเพณี เช่น ประเพณีในวันสงกรานต์ที่มีการจัดร่วมกัน ประเพณีอื่น ๆ เช่น การทำบุญกลางบ้าน วันเข้าพรรษา วันออกพรรษานั้นไม่มีการจัดกิจกรรมในชุมชน เป็นลักษณะต่างคนต่างทำไม่มีการรวมกลุ่มกัน โรงเรียนในชุมชนมี 2 โรงเรียน เป็นระดับอนุบาล 1 โรงเรียน มีนักเรียน 156 คนแยกเป็น 3 ชั้น คือ อนุบาล 1, 2 และ 3 และโรงเรียนระดับมัธยม 1 โรงเรียน มีเรียน 1080 คน คือตั้งแต่ชั้น อนุบาล , ประถม 1-6 , มัธยม 1-3 และมีการประกอบอาชีพ เช่น รับราชการ ค้าขาย เกษตร และบริการ

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกระบวนการจัดตั้งกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม ในชุมชนมีการดำเนินของคณะกรรมการ โดยมีการประชุมทุกวันพุธแรกของเดือน มีการรับสมัครสมาชิกใหม่ทุกเดือน มีการพิจารณาผู้ยื่นขอกู้เงิน โดยพิจารณาตามระเบียบการกู้เงิน ของกองทุน มีการติดต่อกับอัตรากำลังที่กำหนดไว้ มีการจัดทำบัญชีของกองทุนตามระเบียบที่ได้ กำหนดไว้ตามระเบียบของกองทุน ซึ่งคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 13 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษา 8 คนทุกคนผ่านการคัดเลือกตามระเบียบของกองทุนเป็นมติของที่ประชุม ซึ่งตั้งแต่เริ่มมีการ จัดตั้งกองทุนคือเมื่อ วันที่ 7 กันยายน 2544 ซึ่งมีสมาชิกกองทุน 201 ครัวเรือน ถือว่ามีสมาชิกเกินกว่าครึ่งหนึ่งคือ 191 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมดคือ 382 ครัวเรือน ถือว่าถูกต้องในการ จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมซึ่งในระเบียบการจัดตั้งกองทุนนั้นต้องมีสมาชิกครึ่ง หนึ่งของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดจึงจะตั้งกองทุนได้ ปัจจุบันมีสมาชิกกองทุนเพิ่มขึ้นเป็น 212 ครัว เรือน

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของ กองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม

ปัจจัยด้านบวก

- การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนนั้น ก็คือ ประชาชนที่อยู่ภายในชุมชนเช่นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนจำนวน โดยให้ประชาชนที่อยู่ภายใน ชุมชนเป็นผู้เสนอชื่อผู้มีคุณสมบัติพร้อมให้มีการรับรองผู้ที่ถูกเสนอชื่อมีจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วม 200 ครัวเรือนในการคัดเลือกคณะกรรมการและได้คณะกรรมการที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ตาม ระเบียบของกองทุน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาล ที่มาคอยให้คำปรึกษา แนะนำ

- ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมได้มีกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิต กลุ่ม อสม. (กลุ่มอาสาสมัครมูลฐานชุมชน) ซึ่งกลุ่ม อสม.นี้ช่วยในการส่งข่าวสารภายในกลุ่ม และในเขตที่ตนเองรับผิดชอบช่วย เป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารภายในชุมชน

ปัจจัยด้านลบ

- ประชาชนในชุมชนบางกลุ่มในชุมชนไม่สนใจที่มีการจัดตั้งกองทุนไม่มีความ ร่วมมือให้กับการจัดตั้งกองทุน เพราะไม่มีเวลาเนื่องจากต้องทำงาน เช่นอาชีพรับจ้าง ซึ่งทำงาน ตลอดไม่มีวันหยุด หรือทำงานแต่วันหยุดไม่ตรงกับวันที่มีการประชุมกองทุน

- ประชาชนในชุมชนบางกลุ่มในชุมชนเห็นวงเงินกู้แล้วรู้สึกว่าการเงินที่ปล่อย กู้น้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการประกอบกิจการ จึงไม่สนใจ

- ประชาชนบางกลุ่มคิดว่าถ้ากองทุนช่วยเหลือจริง ๆ ไม่ควรติดต่อกับ

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม เช่น

- การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ประชาชนที่อยู่ในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม ได้รับความรู้เรื่องการพึ่งตนเองและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง ได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ ไม้กรอกปลาสมุนไพร ซึ่งมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ริเริ่มโครงการและกำลังจัดทำอยู่ แต่ขาดเงินทุนจึงทำให้โครงการดำเนินไปอย่างช้า และขาดหน่วยงานของรัฐเข้ามาสนับสนุน เช่น เทศบาล หรือขาดการแนะนำเรื่องการตลาด

- การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ คณะกรรมการกองทุนได้มีการชี้แนะให้ชาวบ้านเข้าใจว่ากองทุนล้านบาทเป็นของสมาชิกทุกคน ทุกคนล้วนมีสิทธิในการการกู้ยืม และปลูกจิตสำนึกให้กับสมาชิกที่กู้ยืมไปแล้วว่า จะต้องคืนเงินกองทุนพร้อมดอกเบี้ยให้กับกองทุนเพื่อที่กองทุนจะได้อยู่รอดต่อไป เป็นแหล่งกู้เงินต่อไปในอนาคต สมาชิกบางคนก็เข้าใจเห็นโอกาสใช้เงินจากกองทุนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองในทางที่ถูกโดยมีความคิดในการประกอบอาชีพใช้หลักในการพึ่งตนเองคำนึงถึงการบริโภคเองและการมีตลาดที่แน่นอน สมาชิกบางคนก็เข้าใจใช้ประโยชน์จากกองทุนในทางที่ผิดวัตถุประสงค์

บทที่ 5 สรุปอภิปรายผล

จากผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองศาลเจ้าแม่กวนอิม สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการไว้ดังนี้

- 1.1 เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลบริบทชุมชนตามสภาพจริง
- 1.2 เพื่อทราบ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม
- 1.3 เพื่อทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม
- 1.4 เพื่อ ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม

2. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุน ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมมี สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม

ขั้นที่ 2 ลงปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม

ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้

- ข้อมูลปฐมภูมิ คือ ข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมได้โดยตรงจากชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม
- ข้อมูลทุติยภูมิ คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากเอกสารส่วนราชการ, เอกชน หนังสือพิมพ์ ระเบียบกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม

ขั้นที่ 4 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการแล้วเรียบเรียงจนได้ประเด็นที่ชัดเจน

3. ผลการดำเนินงาน

3.1 ผลการดำเนินงานโดยภาพรวม

ผลการประเมินหน่วยระบบ A การบริหารจัดการและส่งเสริมผู้กู้ สรุปได้ดังนี้

ประชาชนที่อยู่ภายในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม มีความเข้าใจในเรื่องของกองทุนหมู่บ้าน ดี โดยได้รับข่าวสารเรื่องกองทุนหมู่บ้านจากคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เงิน 1 ล้านบาท ที่เข้ากองทุนเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545 สามารถปล่อยกู้ให้กับสมาชิกและทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ตรงกับที่นโยบายของรัฐบาลที่ให้มาแต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ทำตามเงื่อนไขในการโดยผู้เงิน ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์คือนำเงินไปใช้จ่ายภายในครอบครัว คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด ที่ทำการพิจารณาผู้กู้ทุกท่านล้วนมีความยุติธรรม และปฏิบัติตามกฎระเบียบในการกู้ยืมอย่างเคร่งครัด มีผู้สมัครขอเป็นสมาชิกกองทุนเพิ่มขึ้นจากจำนวนที่มีอยู่เดิม 201 คน เป็น 212 คน ในส่วนของเงินที่ สมาชิกกู้ไปในขณะนี้ยังไม่ครบกำหนดในการชำระคืน ผู้ที่จะกู้เงินในขั้นแรกต้องสมัครเป็นสมาชิก ของกองทุนและ ในการสมัครนั้นต้องมีคุณสมบัติตามที่กองทุนกำหนด กรรมการผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการทำบัญชานั้น ยังขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีต้องขอคำแนะนำจากผู้ที่เคยทำบัญชีก่อน แต่ก็สามารถทำบัญชีกองทุนเรียบร้อยการแนะนำวิธีทำธุรกิจและการช่วยเหลือตลาดสมาชิกที่กู้ เงินกองทุนส่วนใหญ่ก็ยังขาดความรู้ในเรื่องการทำธุรกิจและในเรื่องการตลาด การรับชำระหนี้ใน ตอนนี้ทางกองทุนยังไม่ครบกำหนดเวลาที่สมาชิกจะชำระหนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย สรุปได้ว่า

ผู้กู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายได้นำเงินที่กู้จากกองทุนมาใช้ประโยชน์พัฒนากิจการของตนเอง ให้ดีขึ้นมียอดขายต่อวันเพิ่มมากขึ้นอาชีพเกี่ยวกับงานบริการก็จะมีอุปสรรคในการใช้งานเพิ่มมากขึ้น เพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการบริการให้ดีขึ้น ส่วนอาชีพเกษตรกรนั้นสมาชิกที่กู้เงิน ไปยังต้องพึ่ง ปังจ้อยอย่างอื่นอีก เช่น ฤดูกาล การตลาด โดยส่วนใหญ่สมาชิกที่กู้เงินกองทุนยังขาดตลาดกัน น้อยมากโดยทั่วแล้วจะค้าขายให้กับลูกค้าประจำ ยังขยายตลาดกันน้อย การทำบัญชานั้นสมาชิกผู้ กู้ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยได้สนใจในเรื่องของการทำบัญชีเท่าไร เพราะไม่ชอบลงรายละเอียดเห็นเป็น เรื่องยุ่งยากหรือถ้ามีการทำก็เป็นการทำบัญชีแบบง่ายๆ ไม่ได้มีระบบมากมาย การหาแหล่งวัตถุดิบ บางอาชีพต้องสั่งซื้อวัตถุดิบจากที่อื่นซึ่งมีคุณภาพมาก เช่น ในอาชีพการบริการอยู่ซ่อมรถขาดอะไหล่ ที่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญต้องสั่งซื้อจากกรุงเทพ หรือร้านที่เป็นตัวแทนจำหน่ายโดยตรง

3.2 ผลการทดลองวิธีใหม่

ในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมนั้นมีการประกอบอาชีพคือ ค้าขาย เช่น ขายอาหารและขายของ ชำ งานด้านการบริการเช่น อยู่ซ่อมรถ ตัดเย็บเสื้อผ้า และงานด้านภาคเกษตรกรรมคือเลี้ยงสัตว์และทำ ไร่ เช่นเลี้ยงหมู หรือทำไร่ข้าวโพด ปลูกผัก ซึ่งในหน่วยงานหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการ

บริการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแลในหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลแต่ละราย ไม่พบทฤษฎีใหม่

อภิปรายผลสรุปได้ดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม ซึ่งมีวัตถุประสงค์อยู่ 4 ข้อคือ

วัตถุประสงค์ ข้อ 1 ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลบริบทชุมชนตามสภาพจริง เศรษฐกิจในชุมชนเป็นในลักษณะทุกครอบครัวยังต้องทำงาน มีความเป็นอยู่ในลักษณะแบ่งแยกเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มฐานะดี กลุ่มในการประกอบอาชีพ มีความต้องการจำเป็นพื้นฐานในเรื่องปัจจัย 4 และการประกอบอาชีพ

วัตถุประสงค์ ข้อ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนคณะกรรมการกองทุนชุมชนและสมาชิกกองทุนชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม มีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานทำงานตามระเบียบของกองทุนและกระบวนการจัดตั้งกองทุนก็มีสมาชิกมาเป็นส่วนร่วม เพราะมีการจัดร่วมประชุมกองทุนกันทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละครั้ง

วัตถุประสงค์ ข้อ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุน ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริม เช่น ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการและอุปสรรคในการดำเนินงาน เช่น สมาชิกผู้กู้มองว่าการกู้เงินกองทุนเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก

วัตถุประสงค์ ข้อ 4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุน คณะกรรมการกองทุนชุมชนมีความรู้ความสามารถโดยแต่ละท่านล้วนมีประสบการณ์ต่างๆมากมายร่วมกับนโยบายของรัฐบาล ทำให้การบริหารงานกองทุนมีความเข้มแข็ง และภายในชุมชนมีการสร้างองค์กรเครือข่าย เช่น มีหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ ไม้กระบอกปลาสมุนไพร มีการสร้างความภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ เช่น การชี้แนะเรื่องเงินกองทุนว่าสมาชิกทุกท่านล้วนมีสิทธิกู้ยืม

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

ประชาชนที่อยู่ภายในชุมชนจำนวน 200 ครัวเรือนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการและได้คณะกรรมการที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ตามระเบียบของกองทุน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาล ที่มาคอยให้คำปรึกษา แนะนำ ภายในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่ม อสม. (กลุ่มอาสาสมัครมูลฐานชุมชน)

2.2 ปัจจัยด้านลบ

ประชาชนบางกลุ่มในชุมชนไม่สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกไม่มีความร่วมมือให้กับการจัดตั้งกองทุนเพราะมีฐานะคืออยู่แล้วและไม่มีความที่จะมาเข้าร่วมเป็นสมาชิก

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ผู้นำชุมชนพยายามที่จะสร้างองค์กรย่อยในหมู่บ้าน เช่น พยายามสร้าง หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ แต่ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ เช่น เทศบาล หรือประชาชนบางส่วนที่ไม่เห็นด้วย เนื่องจากคิดว่ามีผลประโยชน์ของผู้นำชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนที่อยู่ภายในชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิมมีการอยู่ร่วมกันแบบเป็นกลุ่มย่อยสนิทกันเฉพาะภายในกลุ่ม เมื่อมีข่าวสารบางทีบางกลุ่มอาจไม่ทราบข่าวสาร หรือถ้าบ้านใดกลุ่มใดที่มีฐานะดีก็จะให้ความสนใจในเรื่องของชุมชนซึ่งถือว่าในชุมชนมีความเข้มแข็งน้อย

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ผู้กู้โดยส่วนใหญ่นำเงินที่ได้มาเป็นเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นมีสภาพคล่องมากขึ้นสามารถขยายกิจการได้ตามที่ต้องการ มีรายได้เพิ่มมากขึ้น เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ แต่บางรายไม่ได้นำเงินที่ได้จากการกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ แต่นำเงินไปใช้ในกิจกรรมอย่างอื่น เช่น นำไปใช้หนี้

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกกองทุนมีความพอใจที่ชุมชนมีเงินเข้ามาสนับสนุนในการประกอบอาชีพส่งผลให้มีการขยายกิจการ เศรษฐกิจภายในชุมชนดีขึ้น

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Imdirect Impact) คนในชุมชนมีงานทำกันมากขึ้น หรือคนที่ไปทำงานที่อื่นกลับเข้ามาทำงานในหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเอง ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นพร้อมหน้าพร้อมตา ลดปัญหาการแยกกันอยู่ของครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบกองทุนชุมชน

ควรมีการแจ้งหนี้แก่สมาชิกผู้กู้ล่วงหน้าก่อนครบกำหนดชำระเงิน เพราะสมาชิกบางท่านลืมกำหนดการชำระเงินถ้ามีการแจ้งหนี้ล่วงหน้าจะได้มีการเตรียมตัวเตรียมเอกสารได้ทันไม่ติดขัด

ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ควรมีการประเมินอีก 1 รอบ เนื่องจากบางชุมชนเพิ่งจะมีการปล่อยกู้ ยังไม่ครบกำหนดการชำระเงินจึงทำให้การบริการกองทุนยังไม่มีวี่แวงของความคึกคัก เพราะยังไม่ทราบผลว่าสมาชิกที่กู้เงินไปนั้นได้นำเงินมาใช้กองทุนตามกำหนดหรือไม่

ควรมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ หรือ จัดฝึกอบรมการจัดทำบัญชีกองทุน เพราะบางที่ผู้รับผิดชอบในเรื่องการทำบัญชีกองทุน ยังไม่เข้าใจเนื่องจากไม่เคยมีความรู้ด้านนี้มาก่อน จะได้มีความเข้าใจมากขึ้น ทำบัญชีได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ควรเน้นสมาชิกผู้กู้เงินหรือจัดอบรมสำหรับสมาชิกที่ต้องการแนวทางในการประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ อีกให้มากขึ้น สมาชิกจะได้มีประสิทธิภาพในการทำกิจการมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการคืนคว่ำวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาหรือทำการวิจัยในเรื่องสมาชิกนำเงินที่กู้ได้ไปใช้ในการประกอบอาชีพอย่างไร เพราะจะได้ทราบข้อมูลที่แท้จริงและจะได้นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง. (ม.ป.ท): สำนักงาน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศุภสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการ จัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.

บรรพต หงษ์ทอง. 2545. “ภาวะการส่งออก”. กรุงเทพฯธุรกิจ. 30 กรกฎาคม 2545 หน้า 1-2,4

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ 2545–2549 กรุงเทพฯ : สำนักงาน

สถาบันราชภัฏ , สำนักงาน. 2545. ชุมวิชาการจัดการวางแผนธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: ศรีสยามพริ้นท์เตอร์แอนแพคค์.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2537. รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย